

מסע בעקבות אבי אריה גולדשטיין ז"ל

במחצית אוגוסט השנה יצאתי עם בן זוגי מאיר למסע בעקבות מסעו הקשה של אבי אריה גולדשטיין ז"ל, שורד שואה שנולד ב - 1927 בעיירה וידאוה במחוז לודז'.

המסע החל בעיר בלחטוב, לשם גורשה משפחת אבי מהעיירה וידאוה ושם שהתה כשנתיים. במקום נערך אירוע לציון 80 שנה לחיסול הגטו, ביחמת פולנים ילידי העיר, אווה, פאול ואנדז'יי סלרוביץ, והשתתפו בו צאצאי

שורדי השואה מהעיירה שהגיעו מרחבי העולם, ביניהם מנכ"ל מרכז הארגונים אבי רחנטל ורעייתו. תושבי בלחטוב, ובראשם ראשת העיר, כיבדו את זכר הקורבנות היהודיים בנגינת ההמנונים של ישראל ופולין על ידי תזמורת העיר ובהנחת זרים. בבית הקברות היהודי נערכה אזכרה לרגלי האנדרטה אותה יזם מנחם (שמואלביץ) שרון ז"ל, יו"ר ארגון בלחטוב בשנות ה - 50.

משפחת אבי הגיעה לבלחטוב לאחר שגורשה מעיירת הולדתם וידאוה, ושם שהתה כשנתיים. בעבורי, לעיירה בלחטוב יש משמעות רבה בסיפורו של אבא. בבית הכנסת בבלחטוב, לשם נאספו יהודי העיר, לפני שנשלחו על ידי הנאצים למחנות, קיבל אבי רשות מהצוררים הנאצים להחליף את אביו מרדכי ולהישאר במקומו בבית הכנסת. באומץ ובנחישות של נער, והוא עודנו נער בן 15, יצא אל מסע חייו ליעד בלתי ידוע ולזמן בלתי ידוע. מבלי שנפרד מאמו בלומה, אחיו הרשל נחמיה ואחותו לאה, שאותם לא יפגוש עוד לעולם. את מסע חייו הוא תאר בספרו **"מי יחיה ומי ימות"**.

בהתרגשות רבה עמדתי, ליד שלט לציון 50 שנה לחיסול הגטו, שלט שהוצב לפני 30 שנה במקום בו עמד בית הכנסת ודמיינתי בעיני רוחי את אבי הילד בן ה-15 הצועד ברחוב האפרורי, רץ לבית הכנסת מבלי לחשוב על תוצאותיה של החלטתו הקריטית שקיבל ושהובילה אותו למסע של הישרדות למחנות "נקלה פחנן", ואח"כ לגטו לודז', משם לאושוויץ ולבסוף למחנות "לאנדסברג קאופרינג". נפרדנו מבלחטוב בטקס, שבסיומו נערים ונערות פולניים תושבי המקום הקריאו את שמותיהם של 530 ילדים, שנרצחו בגטו בלחטוב וציינו את תאריכי הולדתם, דמעות חנקו את גרוני לשמע השמות. המשכנו במסענו למחנה המוות חלמנו, בו נרצחו במשאות גז יהודים רבים, ילדים, חולים נשים ובניהם סבתי בלומה, ושלושת אחיו של אבי.

אח"כ ביקרנו בבתי הקברות בעיירות שרצוב ווידאוה, שם שמענו סקירה היסטורית על חיי היהודים במקום. בוידאוה שמענו את סיפורם של יאצק וגושה פרנצקביץ, שיזמו את שיקום בית הקברות, והחזירו למקומם 100 מצבות, שנהרסו בידי הגרמנים שרצפו בהם את דרך הגישה לטחנת הקמח, ששמשה את מפקדת גסטפו. בני נוער פולנים איירו את גדר בית הקברות בסמלי המצבות.

נפרדנו מהקבוצה, והמשכנו לויאווה עיירת הולדתו של אבא. בדרך לשם השתתפנו בטקס זיכרון לציון 80 שנה לחיסול גטו לאסק. היינו היהודים היחידים שנכחו בטקס, ביחד עם שני נציגים מהעיר לודז'. תושבי לאסק הניחו זרים על הריסות בית הקברות היהודי והדליקו נרות נשמה. ראש העיר נשא דברים, הכומר המקומי ספד לנרצחים, אני התנדבתי לשאת דברים, אחד השליחים מלודז' נשא תפילת "אל מלא רחמים".

משם המשכנו לביה"ס בלאסק, שם ספר דר' אדם שיטרק מרצה וחוקר באוני' לודז' על תולדות היהודים בעיירה. מרגש מאד היה לשמוע את בני המקום, שהיו ילדים בזמן השואה, קוראים עדויות וזיכרונות של תושבי העיר.

מחנה הריכוז "נקלה" היה התחנה האחרונה במסענו, אבי הגיע אליו מגטו בלחטוב. מבין 500 האסירים ששהו במחנה שרדו רק בודדים. דר' בוגומיל רודבסקי ויז'י אוספיוק, היטיבו לתאר במחקרם על המחנה, את החיים במחנה. המחקר כלל עדויות של מקומיים שהעידו במשפט שנערך לפושעי המלחמה בשנות ה-50. חשוב לי לציין כי תיאוריו של אבי בספרו, "מי יחיה ומי ימות" תואמים את ממצאי המחקר.

בנקלה רואיינתי כבת דור שני יחד עם בתי ענת מילר בת הדור השלישי, שהצטרפה לחלק זה של המסע, לסדרה של עדויות. המראיין ס. קוביאק היה גם הוא בן דור שלישי והתארחנו אצל אוספיוק ובני משפחתו.

לאחר מסע בן 18 ימים בפולין, שבנו הביתה. כאן התחלתי להבין את משמעות המסע המיוחד שחווייתי. בעיקר התרשמתי ונפעמתי מכך שהפולנים המקומיים מכבדים את זכר שכניהם היהודים מהעבר ושהם רותמים את בני הנוער שלהם לפעילות זיכרון, שבאה לביטוי בטקסי זיכרון, בהצגות ובטיפול בבתי הקברות. חשתי אהדה רבה מצידם, שגרמה לי להיות גאה בעובדה שאני בתו של השורד אריה גולדשטיין ז"ל ושאני ישראלית.

